

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет психології, здоров'я людини та спорту
Кафедра загальної та практичної психології

ОЛЕКСАНДРА ВАСИЛІВНА ЄВЧУК

**ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО
СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ В МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

Освітня програма *«Психологія»*
Спеціальність *053 Психологія*
Галузь знань *05 Соціальні та поведінкові науки*

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Науковий керівник:
кандидат психологічних наук, доцент
Олег РУДЮК

Рівне, 2026

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ.....	Error! Bookmark not defined.
1.1. Поняття професійного становлення особистості у психологічній науці	Error! Bookmark not defined.
1.2. Психологічні закономірності та етапи професійного становлення студентської молоді	Error! Bookmark not defined.
1.3. Особливості професійного становлення студентів у медичному закладі вищої освіти.....	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ- МЕДИКІВ	Error! Bookmark not defined.
2.1. Організація та методика емпіричного дослідження	Error! Bookmark not defined.
2.2. Аналіз результатів дослідження психологічних чинників професійного становлення студентів медичного профілю	Error! Bookmark not defined.
2.3. Порівняльний аналіз результатів за методиками ...	Error! Bookmark not defined.
2.4. Статистичний аналіз та інтерпретація результатів дослідження....	Error! Bookmark not defined.
ВИСНОВКИ	6
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Error! Bookmark not defined.
ДОДАТКИ	Error! Bookmark not defined.

ВСТУП

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується підвищеними вимогами до професійної підготовки фахівців медичної галузі. Умови реформування системи охорони здоров'я, інтенсивний розвиток медичних технологій, зростання рівня професійної відповідальності медичних працівників зумовлюють необхідність глибокого вивчення психологічних закономірностей професійного становлення майбутніх лікарів. Професійне становлення студентів у медичному закладі вищої освіти є складним, багатовимірним процесом, що охоплює формування професійної ідентичності, розвиток мотиваційної сфери, становлення професійно значущих якостей, емоційної стійкості та готовності до відповідальної діяльності.

Період навчання у закладі вищої освіти виступає сенситивним етапом формування особистості майбутнього фахівця. Саме в цей час відбувається інтенсивне професійне самовизначення, засвоєння професійних цінностей, норм та моделей поведінки, формування ставлення до обраної професії. Для студентів медичного профілю цей процес ускладнюється високим рівнем навчального навантаження, необхідністю швидкого прийняття рішень, емоційним напруженням під час клінічної практики та усвідомленням відповідальності за життя і здоров'я людини.

У психологічній науці проблема професійного становлення розглядалася у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, які вивчали питання професійного розвитку, професійної ідентичності, мотивації професійної діяльності, адаптації до професійного середовища. Проте специфіка психологічних закономірностей професійного становлення студентів саме медичних закладів вищої освіти потребує подальшого емпіричного вивчення, з урахуванням сучасних соціальних та освітніх умов.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю виявлення психологічних чинників і закономірностей, що визначають ефективність

професійного становлення студентів-медиків, а також потребою розробки практичних рекомендацій щодо психологічного супроводу цього процесу.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити психологічні закономірності професійного становлення студентів у медичному закладі вищої освіти.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати наукові підходи до розуміння професійного становлення особистості у психологічній науці.
2. Визначити основні психологічні закономірності та чинники професійного становлення студентської молоді.
3. Охарактеризувати специфіку професійного становлення студентів у медичному закладі вищої освіти.
4. Провести емпіричне дослідження психологічних особливостей професійного становлення студентів медичного профілю.
5. Здійснити статистичний аналіз отриманих результатів та сформулювати практичні рекомендації.

Об'єкт дослідження – професійне становлення студентів закладу вищої освіти.

Предмет дослідження – психологічні закономірності професійного становлення студентів у медичному закладі вищої освіти.

Методи дослідження:

- теоретичні: аналіз, синтез, узагальнення наукової літератури;
- емпіричні: психодіагностичні методики для вивчення мотиваційної сфери, професійної ідентичності та особистісних характеристик;
- математико-статистичні методи обробки даних (описова статистика, кореляційний аналіз).

Практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих результатів для удосконалення психологічного супроводу професійної підготовки студентів медичного профілю, розробки програм

розвитку професійної мотивації та формування професійної ідентичності майбутніх медичних працівників.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 58 сторінок. Робота містить 11 таблиць, 6 рисунків і 2 додатки. Перелік використаних джерел налічує 29 найменувань.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного теоретико-емпіричного дослідження було досягнуто поставленої мети – теоретично обґрунтовано та емпірично досліджено психологічні закономірності професійного становлення студентів у медичному закладі вищої освіти.

У процесі аналізу наукових джерел встановлено, що професійне становлення особистості є системним, поетапним і багатовимірним процесом формування суб'єкта професійної діяльності, який охоплює розвиток мотиваційної, когнітивної, емоційно-вольової та рефлексивної сфер. Професійне становлення не зводиться лише до оволодіння професійними знаннями та навичками, а передбачає інтеграцію професійної ролі в структуру особистості, формування професійної ідентичності та становлення внутрішньої готовності до відповідальної діяльності.

Визначено, що професійне становлення студентської молоді має закономірний характер і відбувається у взаємодії вікових особливостей, мотиваційної сфери та соціально-освітнього середовища. Студентський вік є сенситивним періодом професійного розвитку, оскільки саме в цей час відбувається активне формування професійної самосвідомості, ціннісних орієнтацій і відповідального ставлення до обраної діяльності.

Установлено, що професійне становлення студентів у медичному закладі вищої освіти має специфічні особливості, зумовлені високою соціальною значущістю медичної професії, моральною відповідальністю, необхідністю прийняття рішень в умовах емоційної напруги та раннім залученням до клінічної практики. Поєднання інтенсивного навчального навантаження з практичною діяльністю формує підвищені вимоги до особистісних ресурсів студентів, зокрема до їхньої мотивації, стресостійкості та рефлексивності.

Емпіричне дослідження, проведене на базі Луганського державного медичного університету серед 40 студентів, дозволило встановити, що

більшість респондентів мають достатньо високий рівень внутрішньої професійної мотивації та середньо-високий рівень сформованості професійної ідентичності. Водночас частина студентів демонструє домінування зовнішніх мотивів вибору професії, що може впливати на стійкість їхнього професійного самовизначення.

Порівняльний аналіз результатів показав наявність чіткої залежності між характером мотивації та рівнем професійної ідентичності. Студенти з високим рівнем внутрішньої мотивації здебільшого характеризуються високим рівнем професійної ідентичності, тоді як переважання зовнішніх мотивів пов'язане з меншою інтегрованістю професійної ролі в структуру особистості. Статистичний аналіз підтвердив наявність достовірного позитивного кореляційного зв'язку між внутрішньою мотивацією та професійною ідентичністю ($r = 0,62$; $p < 0,01$), що свідчить про системний характер їх взаємодії.

Отримані результати підтверджують висунуту гіпотезу про те, що внутрішня професійна мотивація є провідним психологічним чинником формування професійної ідентичності як інтегративного показника професійного становлення студентів медичного профілю.

Дослідження дозволило зробити висновок про те, що професійне становлення майбутніх медичних фахівців має динамічний характер і значною мірою залежить від сформованості внутрішніх професійних мотивів, рівня усвідомлення соціальної значущості професії та інтеграції професійної ролі в систему особистісних цінностей. Формування гуманістичної спрямованості, професійної відповідальності та рефлексивності виступає важливою умовою успішного професійного розвитку.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів для вдосконалення психологічного супроводу студентів медичного профілю, розробки програм розвитку внутрішньої професійної мотивації, формування професійної ідентичності та запобігання професійним кризам на етапі навчання. Запропоновані підходи можуть бути інтегровані в

систему освітнього процесу з метою підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх лікарів.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у розширенні вибірки, проведенні лонгітюдних досліджень професійного становлення студентів на різних етапах навчання, а також у вивченні впливу додаткових психологічних чинників – рівня стресостійкості, професійного вигорання, емоційного інтелекту – на процес формування професійної готовності.

Таким чином, результати роботи мають теоретичне та практичне значення, підтверджують актуальність обраної теми та засвідчують, що професійне становлення студентів медичного закладу вищої освіти є закономірним, багатокomпонентним процесом, центральною детермінантою якого виступає внутрішня професійна мотивація.